

Bomenwacht Nederland

Uw kennispartner in bomen

Lisse, het groene hart van de bollenstreek!
Versterking van een kleurrijk kapitaal

Bomenbeleidsplan

Lisse, het groene hart van de bollenstreek! **Versterking van een kleurrijk kapitaal**

Bomenbeleidsplan

Opgesteld door: Bomenwacht Nederland B.V.
G. van de Weerd, senior adviseur
S. Driessen, adviseur

In opdracht van: Gemeente Lisse

Datum: December 2013,
herzien december 2015

Projectcode: 13125

Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe Bomenbeleidsplan van de gemeente Lisse. Hoewel er in de loop van de tijd diverse beleidsdocumenten rondom groen en bomen in Lisse zijn verschenen, was er behoefte aan één overkoepelend stuk dat de waarde van bomen binnen de gemeente Lisse benadrukt.

Het groene aspect van onze gemeente is van groot belang, en daarbinnen spelen de bomen een belangrijke rol. De gemeente Lisse heeft op dit moment 0,5 boom per inwoner in beheer, wat voor deze regio ruim boven het gemiddelde ligt. Onze ambitie is om deze hoeveelheid zo te behouden. Bomen dragen in belangrijke mate bij aan een gezonde, sociale, goed vormgegeven woon- en verblijfsomgeving. Ze vertegenwoordigen een waarde die weerspiegeld wordt in de waarde van het onroerend goed.

Dit Bomenbeleidsplan gaat vrijwel uitsluitend over de gemeentelijke bomen van Lisse. Daarnaast heeft Vereniging Oud Lisse een Bomenboek samengesteld waarin nog allerlei andere bijzondere bomen in Lisse een plek krijgen. Ik kan u aanraden daar ook eens naar te kijken.

Met het vaststellen van een eenduidig Bomenbeleidsplan voor de gemeente Lisse willen wij ons kapitaal aan bomen waarborgen, het belang van behoud en versterking van het bomenstand vastleggen en hier concreet invulling aan geven. Met een eenduidige visie op bomen gaan wij met elkaar een groene toekomst tegemoet.

A.A.M. van Zelst
Wethouder
Gemeente Lisse

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doelstelling	4
1.3 Positie en reikwijdte	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Visie en strategie	7
2.1 Visie op bomen	7
2.2 Functie van bomen	7
2.3 Van visie naar strategie	10
3. Beleidsomgeving	13
3.1 Relevante beleidsstukken	13
3.2 Wet- en regelgeving	15
4. Bomenkapitaal anno 2013	17
4.1 Statusindeling van het bomenbestand	17
4.2 Samenstelling van het bomenbestand	20
4.3 Structuur binnen het bomenbestand	21
4.4 Bomen van derden	22
5. Ontwerp en inrichting	23
5.1 Boom en groeiplaats	23
5.2 Integrale aanpak	25
5.3 Van ontwerp naar beheer	25
6. Duurzaam beheer	27
6.1 Bescherming van bomen	27
6.2 Onderhoud en veiligheid	33
6.3 Overlast door bomen	34
6.4 Organisatie	35

7.	Uitvoeringsprogramma	37
7.1	Doelstellingen	37
7.2	Optimalisatie van het beheerproces	38
7.3	Tijdspad	42
7.4	Tot slot	43

Bijlagen

- Bijlage 1 Relevante beleidsstukken
- Bijlage 2 Bomenbestand Lisse in percentages

Samenvatting

Lisse is er trots op het groene hart van de bollenstreek te zijn. Bomen dragen hier in belangrijke mate aan bij. Binnen de openbare ruimte vervullen bomen diverse functies, waarmee ze een positieve bijdrage leveren aan de leefomgeving van mens en dier.

Gemeente Lisse heeft een bomenbestand met meer dan 11.000 geregistreerde individuele bomen, met een gemiddelde leeftijd van 27 jaar. Het gemeentebestand bevat op dit moment 0,5 boom per inwoner. Bij bijna de helft van deze bomen is de conditie matig te noemen. Daarnaast bevindt zich binnen de gemeentegrenzen nog een veelvoud aan niet-geregistreerde bomen.

De (publieke) buitenruimte kent een grote dynamiek met diverse ruimteclaims door allerhande voorzieningen. Vooral in de delen van de gemeente met een hoge bebouwingsdichtheid verdwijnen bomen en ontstaat een steeds verder versnipperde groenstructuur. Hierdoor wordt bomenkapitaal vernietigd. Daarnaast zorgt de toename van ruimteclaims voor steeds meer knelpunten die het duurzaam beheer van bomen bemoeilijken. Jonge bomen krijgen niet de ruimte die ze nodig hebben om uit te groeien tot gezonde volwassen exemplaren. Het aantal klachten en meldingen rondom bomen neemt toe terwijl een consequente afhandeling achterblijft.

Gemeente Lisse wil graag haar bomenbestand en -beheer kwalitatief goed op orde hebben en blijvend versterken. Daarmee kan zij diverse besluitvormingsprocessen helder, eenduidig en goed onderbouwd inzetten en een leefbare omgeving creëren waar mensen een positief welbevinden ervaren.

Tot op heden was er geen eenduidige lijn ten aanzien van bescherming en beheer van bomen. Er zijn diverse beleidsdocumenten ten behoeve van de openbare ruimte, maar daarin ontbreken de handvatten om bomen te beschermen en te beheren, en om problemen te voorkomen. Dit heeft geleid tot een duidelijk behoefte aan een visie op bomen.

Dit Bomenbeleidsplan is een beleidsstuk waarin is vastgelegd hoe de gemeente Lisse wil omgaan met bomen. In het uitvoeringsprogramma worden de benodigde stappen voor de komende jaren uitgewerkt.

Er is in dit Bomenbeleidsplan een tweeledige doelstelling geformuleerd:

- Behoudenswaardige bomen dienen beschermd te worden.
- Het kwaliteitsniveau van het bomenbestand dient verhoogd te worden en voldoende ruimte te bieden om gewenste wijzigingen in het bomenbestand te kunnen realiseren.

Hiervoor worden de bomen ingedeeld in 3 statuscategorieën: waardevolle bomen, structuurbomen, en functionele bomen. Daarmee wordt een gedifferentieerde boombescherming met ruimte voor vernieuwing mogelijk.

Het uitvoeringsprogramma van het Bomenbeleidsplan vormt een stappenplan voor een nieuw vastgesteld beleid rondom bomen. Hierin wordt aangegeven welke activiteiten en documenten noodzakelijk zijn om de visie van de gemeente Lisse te realiseren.

1. Inleiding

Lisse is het groene hart van de bollenstreek, een lommerrijk dorp met een kern van stedelijke allure. De gemeente wil zorgen voor een groene woonomgeving voor bewoners en een aangename verblijfsruimte voor bezoekers.

Lisse is trots op haar groene omgeving. Zij wil dat de gemeentelijke groenvoorzieningen een belangrijke plaats in de inrichting van de openbare ruimte innemen. Binnen het groen in Lisse vervullen bomen een grote rol. Door hun afmetingen zijn bomen de meest prominente dragers van de groenstructuur.

Gemeente Lisse heeft een bomenbestand met meer dan 11.000 geregistreerde individuele bomen, met een gemiddelde leeftijd van 27 jaar. Het gemeentebestand bevat op dit moment 0,5 boom per inwoner. Bij bijna de helft van deze bomen is de conditie matig te noemen.

Lisse streeft naar een versterking van haar kleurrijke (bomen)kapitaal. Zij wil de aanwezige waarde behouden en versterken, en daarmee een leefbare omgeving creëren waar mensen een positief welbevinden ervaren.

1.1 Aanleiding

De (publieke) buitenruimte kent een grote dynamiek met diverse ruimteclaims door allerhande voorzieningen. Vooral in de delen van de gemeente met een hoge bebouwingsdichtheid verdwijnen bomen en ontstaat een steeds verder versnipperde groenstructuur. Hierdoor wordt bomenkapitaal vernietigd.

Daarnaast zorgt de toename van ruimteclaims voor steeds meer knelpunten die het duurzaam beheer van bomen bemoeilijken. Jonge bomen krijgen niet de ruimte die ze nodig hebben om uit te groeien tot gezonde volwassen exemplaren. Het aantal klachten en meldingen rondom bomen neemt toe terwijl een consequente afhandeling achterblijft.

Door dit alles loopt in de waarneming het bomenbestand uiteindelijk terug, zowel in kwantiteit als in kwaliteit.

Er is geen eenduidige lijn ten aanzien van bescherming en beheer van bomen. Er zijn diverse beleidsdocumenten ten behoeve van de openbare ruimte, maar daarin ontbreken de handvatten om bomen te beschermen en te beheren, en om problemen te voorkomen. Dit heeft geleid tot een duidelijk behoefte aan een visie op bomen.

1.2 Doelstelling

Lisse heeft als visie een leefbare, groene gemeente te willen zijn, waar bewoners en bezoekers door haar sterke, kleurrijke bomenkapitaal een positief welbevinden ervaren. Om dit kleurrijke kapitaal te waarborgen, dient het bomenbestand van Lisse naar een hoger kwaliteitsniveau te worden gebracht. Dit leidt tot een tweeledige doelstelling:

- Behoudenswaardige bomen dienen beschermd te worden.
- Het kwaliteitsniveau van het bomenbestand dient verhoogd te worden en voldoende ruimte te bieden om gewenste wijzigingen in het bomenbestand te kunnen realiseren.

1.3 Positie en reikwijdte

Dit Bomenbeleidsplan bevat een missie die aansluit op diverse eerder vastgestelde beleidsdocumenten en visies betreffende de toekomst van Lisse. De horizon van dit beleidsplan ligt rond het jaar 2030.

De beleidsuitspraken in dit plan liggen op het abstractieniveau van wensbeelden. Afhankelijk van het politieke klimaat en de budgettaire ruimte kan de uitwerking van het beleid op strategisch niveau worden bijgesteld. Het biedt handvatten voor een nadere uitwerking op beheerniveau.

1.4 Leeswijzer

Dit Bomenbeleidsplan heeft tot doel een eenduidige lijn uit te zetten van een overkoepelende visie op bomen via een strategische hoofddoelstelling naar een uitwerking richting strategisch beheer. In dit plan krijgen relevante beleidsaspecten een plaats op basis van de geformuleerde bomenvisie.

In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding voor dit Bomenbeleidsplan geschetst. In hoofdstuk 2 wordt de visie verder uitgewerkt richting de strategische doelstellingen. Hierin speelt ook de functie van bomen een rol.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de relevante beleidsstukken en wet- en regelgeving die de kaders vormen voor het bomenbeleid. Hoofdstuk 4 behandelt de huidige situatie rond het bomenbestand van Lisse en de beleidsmatige aandachtspunten voor de toekomst.

In hoofdstuk 5 worden de factoren besproken die een rol spelen bij de inrichting van een groeiplaats voor een boom. Deze factoren leiden in hoofdstuk 6 tot strategische handvatten voor een duurzaam beheer van bomen.

Om de gestelde doelen te bereiken wordt in hoofdstuk 7 een uitvoeringsprogramma geformuleerd waarin de diverse te nemen stappen benoemd worden.

2. Visie en strategie

In dit hoofdstuk wordt de eerder geformuleerde visie op bomen nader toegelicht aan de hand van de functie van bomen, en vervolgens verder uitgewerkt richting strategische doelstellingen.

2.1 Visie op bomen

Lisse heeft een lommerrijk, dorps karakter dat het graag wil behouden. Groen en natuur moeten voor bewoners en bezoekers toegankelijk, aangenaam en gezellig zijn. Er is behoefte aan een veilige en rustige omgeving die goed en logisch is ingericht.

Lisse heeft als visie een leefbare, groene gemeente te willen zijn, waar bewoners en bezoekers door haar sterke, kleurrijke bomenkapitaal een positief welbevinden ervaren.

2.2 Functie van bomen

Binnen de openbare ruimte vervullen bomen diverse functies, waarmee ze een positieve bijdrage leveren aan de leefomgeving van mens en dier. Afhankelijk van de standplaats kan de functievervulling van een boom wezenlijk variëren. Zo heeft een karakteristieke boom bij een monumentaal pand in een dorpskern andere waarden dan een boom die deel uitmaakt van een extensief beheerd bos.

De belangrijkste aspecten van bomen in de openbare ruimte zijn *hieronder* uitgewerkt.

Klimaat en luchtkwaliteit

Op warme zomerdagen bieden bomen verkoeling door de schaduw onder de kroon. Bomen matigen temperatuurextremen en bij droogte verhogen ze de luchtvochtigheid door verdamping. Verder temperen bomen de wind. Deze positieve effecten zijn het meest merkbaar bij beplantingen met meerdere bomen, zoals lanen en parken.

Bomen kunnen de luchtkwaliteit verbeteren doordat zij (fijn)stof en roetdeeltjes afvangen. Bomen dragen bij aan de vastlegging van kooldioxide en de productie van zuurstof.

Gezondheid en sociale effecten

Bomen en andere groenelementen hebben een positieve invloed op de menselijke gezondheid. Door te kijken naar of te verblijven in een groene omgeving, herstellen mensen van stress en wordt het humeur verbeterd. Mensen vinden in het groen stilte en rust, hetgeen een welkome afwisseling vormt op de hectiek van het dagelijks leven.

Anderzijds zijn de gemeentelijke groenvoorzieningen plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten. Kleinschalig groen bevordert de onderlinge contacten tussen buurtbewoners en zorgt voor sociale cohesie. Een aantrekkelijke groene omgeving nodigt mensen uit tot lichaamsbeweging, te voet of per fiets. Goed onderhouden groen vergroot ten slotte de sociale veiligheid.

Natuur, ecologie en landschap

Bomen zijn waardevol voor planten en dieren. Een boom kan als een verblijfplaats en voedselbron functioneren, en nestgelegenheid bieden. Lijnvormige en vlakvormige boombeplantingen dragen bij aan de verplaatsingsmogelijkheden van plant en dier.

De ecologische waarde van een boom is in het algemeen het grootst wanneer een boom onderdeel is van een boombeplanting. Ook de mate van rust en de bodembedekking zijn van belang. Inheemse soorten vertegenwoordigen een grotere ecologische waarde dan exoten.

Een ecologisch gezonde omgeving heeft ook een positieve invloed op de gezondheid van de boom zelf.

Bomen bepalen ook in het buitengebied de indeling van het landschap. Bomenstructuren in het landschap vertegenwoordigen daarbij regelmatig ecologische en cultuurhistorische waarden.

Kapitaalswaarde

Bomen in stedelijke omgeving worden met geld van de gemeenschap aangeplant en beheerd. Door de (jaarlijkse) investeringen in (groot) onderhoud vertegenwoordigt de boom ook een financiële waarde. Deze waarde beïnvloedt de besluitvorming rondom het onderhoud en beheer van de boom.

Cultuurhistorie

De standplaats van een boom kan een relatie hebben met de geschiedenis van een locatie. Soms wordt de historische waarde van een boom benadrukt door een specifieke snoeiwijze, zoals bij leibomen het geval is. De historische waarde van een boom heeft ook invloed op de (historische) waarde van de locatie.

Stedenbouwkunde en verkeersgeleiding

Bomen spelen een belangrijke rol in de vormgeving van bebouwd gebied. Het aanplanten van bomen op goed gekozen plaatsen zorgt ervoor dat bepaalde elementen in de openbare ruimte beter tot hun recht komen, of juist aan het oog onttrokken worden. Met bomen worden lijnvormige of vlakvormige structuren gerealiseerd, waarmee de buitenruimte wordt ingedeeld. Een goed gekozen aanplant van bomenrijen langs wegen komt de verkeersveiligheid ten goede.

Esthetiek, beleving en recreatie

Bomen worden alleen al door hun verschijningsvorm mooi gevonden. Visueel zorgen omvang, kleur en vorm ervoor dat een boom de aandacht trekt. Bij de meeste bomen veranderen de uiterlijke kenmerken met het wisselen der seizoenen. Door naar bomen te kijken zijn we getuige van natuurlijke processen.

Mensen vinden het prettig om te recreëren in de buurt van bomen. Denk daarbij aan een wandeling door een park of bos. Een met bomen aangeklede wijk wordt beter gewaardeerd dan een boomloze wijk. Groene gemeenten zijn vaak relatief welvarend.

2.3 Van visie naar strategie

Om een kleurrijk bomenkapitaal te bewerkstellingen, dient het bomenbestand van Lisse naar een hoger kwaliteitsniveau te worden gebracht. Dit leidt tot een tweeledige doelstelling die *hieronder* is uitgewerkt in subdoelstellingen:

Behoudenswaardige bomen dienen beschermd te worden.

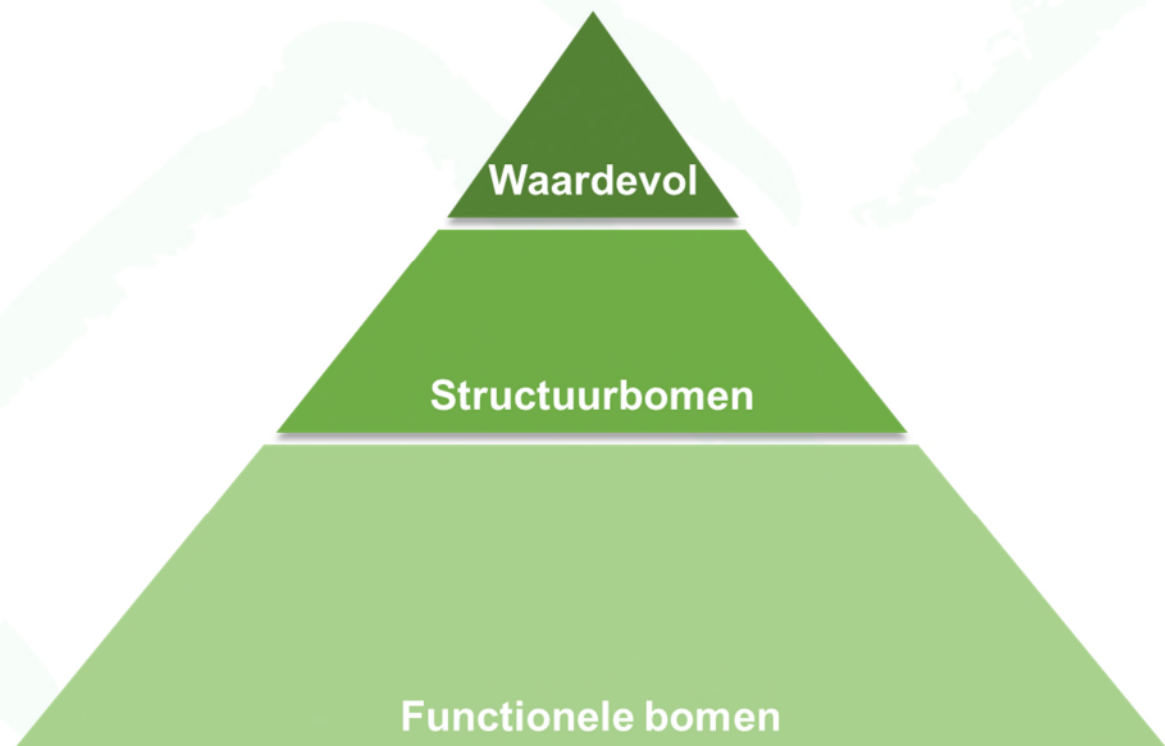
- *Gedifferentieerde boombescherming*
Alle bomen worden ingedeeld naar statuscategorie met bijbehorende criteria. Belangrijke en waardevolle bomen worden beschermd, bomenstructuren versterkt en waar nodig verbeterd.
- *Waardebesef van bomen*
Naast de waardering die burgers hebben voor de bomen in hun omgeving, dient er vanuit planontwikkelaars en besluitvormers voldoende besef te zijn van de waarde die bomen in de bebouwde omgeving vertegenwoordigen.

Het kwaliteitsniveau van het bomenbestand dient verhoogd te worden en voldoende ruimte te bieden om gewenste wijzigingen in het bomenbestand te kunnen realiseren.

- *Ruimte voor vernieuwing*
Vernieuwing en ontwikkeling van een deel van het bomenbestand biedt ruimte voor een groter, sterker kapitaal.
- *Planmatig, efficiënt beheer*
De vereenvoudiging van het operationeel beheer door een planmatige aanpak biedt ruimte om op andere onderdelen juist meer inspanning te leveren.

Statuscategorieën

Bomen kunnen naar status worden ingedeeld in 3 categorieën: waardevol, structuurbomen, en functionele bomen.

Figuur 2.1: Statuscategorieën

Waardevolle bomen

Deze bomen vormen de ‘top’ van het bomenbestand. Ze zijn waardevol voor de beleving van mensen, omdat ze een belangrijke cultuurhistorische of esthetische waarde vertegenwoordigen. Ook monumentale bomen vallen hieronder.

Structuurbomen

Bij structuurbomen gaat het vooral om de (esthetische) waarde die ze met elkaar, als lijn of vlak, vertegenwoordigen. Ze zijn belangrijk voor de verkeersgeleiding, accentuering van bepaalde bebouwing of landschapselementen, of vormen een corridor voor natuur.

Functionele bomen

Deze bomen vormen de aankleding van een wijk of gebied, en vervullen daarmee hun functie. Ze zijn vooral van belang voor het welbevinden van mensen die er wonen of recreëren. Ze hebben een positieve invloed op de gezondheid en sociale veiligheid, en op het plaatselijke klimaat en de luchtkwaliteit.

Aan elke statuscategorie kan een ambitie, een mate van bescherming, en een functie toegekend worden. De betreffende bomen kunnen eigendom zijn van de gemeente of van derden. Bij functionele bomen kijken we alleen naar bomen in eigendom van de gemeente. In *onderstaande* tabel is dit kort weergegeven.

Status	Ambitie	Bescherming	Functie	Eigenaar
Waardevol	120 jaar	Maximale individuele bescherming	Beleving, emotie, cultuurhistorie	Gemeente. Derden
Structuur	80 jaar	Geringe bescherming. Structuur gaat voor de individuele boom	Stedenbouwkundig, landschappelijk	Gemeente
Functioneel	30 jaar	Geen	Aankleding van de wijken	Gemeente

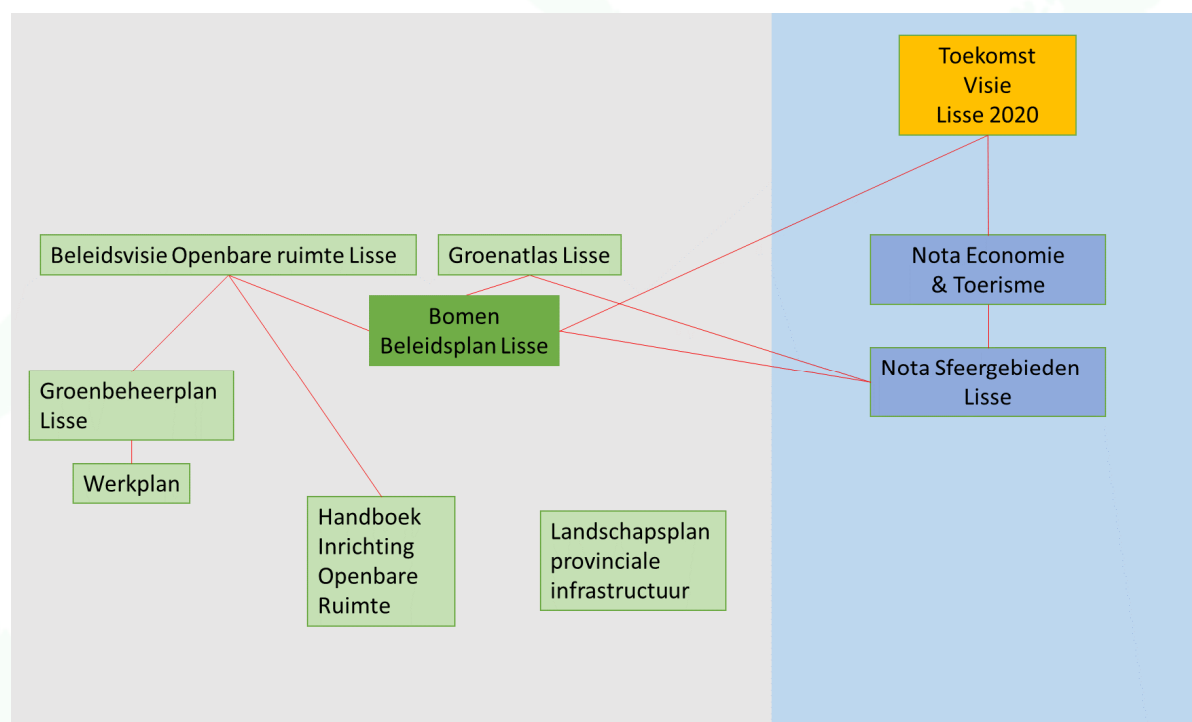
Figuur 2.2: Overzicht statuscategorieën

3. Beleidsomgeving

In dit hoofdstuk worden kort de beleidsstukken en de wet- en regelgeving behandeld die betrekking hebben op het huidige en toekomstige bomenbestand van de gemeente Lisse.

3.1 Relevante beleidsstukken

Er zijn al diverse beleid- en beheerstukken opgesteld die in meer of mindere mate verband houden met dit Bomenbeleidsplan. In *onderstaand schema* zijn deze verbanden weergegeven. Samenvattingen van de diverse stukken zijn opgenomen in *bijlage 1*.

Figuur 3.1: Relatie beleidsstukken Lisse

De Toekomstvisie Lisse 2020 is richtinggevend voor alle andere stukken. In dit document wordt de visie van de gemeente Lisse rondom diverse aandachtspunten besproken, waaronder het gemeentelijk groen. Lisse zet in op een hoogwaardige groene openbare ruimte waarin natuurbeleving dicht bij huis een belangrijke rol speelt.

Uit deze toekomstvisie volgen onder andere de Nota Economie & Toerisme en de Nota Sfeergebieden Lisse, waarin de nadruk wordt gelegd op het thema Kleurrijk Lisse en het versterken van laanbeplanting en historische lijnen, voor een groene, prettige woon- en verblijfsomgeving.

De Nota Sfeerbeelden vormt een bijlage van het bestemmingsplan Centrum 2011. In de nota worden sfeerbeelden geschetst van Lisse als woonomgeving. Het groen is daar een onderdeel van, waarbij er verwezen wordt naar de Groenatlas Lisse 2008-2017. In de Groenatlas worden de belangrijke hoofdgroenstructuren geïdentificeerd, met deelvisies en uitgangspunten om deze te behouden en verbeteren. De visies uit de Groenatlas worden gebruikt als basis voor dit Bomenbeleidsplan.

De Beleidsvisie Openbare ruimte Lisse (BOL) presenteert een visie voor de gehele openbare ruimte, met normen op basis van beeldkwaliteit. Bomen zijn daar een klein onderdeel van, met beeldkwaliteit 'hoog'. Dit Bomenbeleidsplan werkt de visie vanuit de 'BOL' verder uit voor bomen.

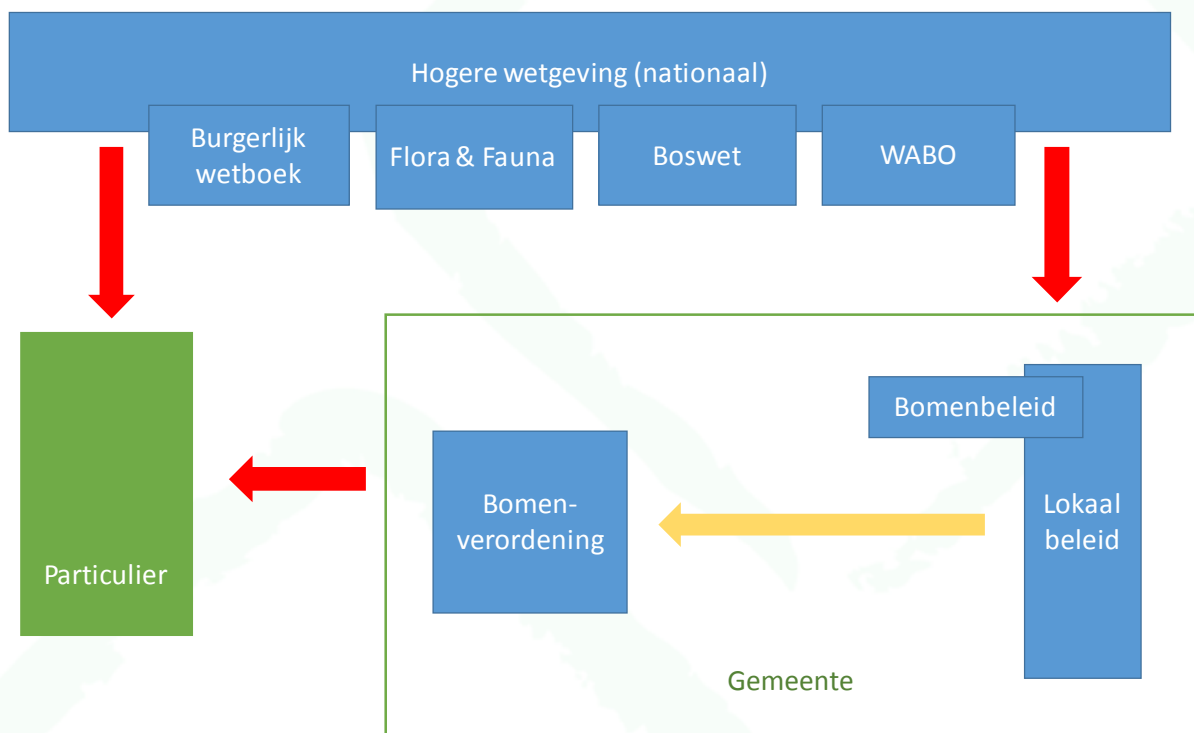
Onder de Beleidsvisie hangt een Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), waarin richtlijnen voor inrichting (onder andere materiaalgebruik) worden geformuleerd.

Ook het Groenbeheerplan 2011-2015 is een uitwerking van de 'BOL'. Hierin worden de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van het gemeentelijk groen beschreven, met de huidige en gewenste beeldkwaliteit. Het Groenbeheerplan sluit *niet* aan bij de Groenatlas.

Tot slot is er nog een Landschapsplan provinciale infrastructuur waarin streefbeelden voor de provinciale wegen geschetst worden. Voor Lisse gaat het enkel om de N208, waarbij de wens geformuleerd wordt dat er zo veel mogelijk bomen in de berm moeten worden toegepast. Dit landschapsplan vindt *geen* aansluiting bij één van de andere stukken.

3.2 Wet- en regelgeving

Er is diverse wet- en regelgeving op nationaal en regionaal niveau waarmee rekening gehouden dient te worden bij het opstellen van een beleid voor bomen. In het schema *hieronder* worden de invloedsferen weergegeven. In *bijlage 1* zijn samenvattingen van de diverse stukken opgenomen.

Figuur 3.2: Relatie wet- en regelgeving met bomenbeleid Lisse

Op nationaal niveau zijn het Burgerlijk Wetboek, de Flora- en faunawet en de Boswet van belang. Uit het Burgerlijk Wetboek vloeit de zorgplicht voor bomen voort. De Flora- en faunawet is voor bomenbeleid en -beheer vooral van belang indien bepaalde maatregelen invloed kunnen hebben op aanwezige beschermde dier- en plantensoorten. De Boswet heeft als doel het beschermen van bosbeplantingen buiten de bebouwde kom, en zal dus alleen in de buitengebieden van Lisse invloed hebben.

Op gemeentelijk niveau is er een Bomenverordening waarin de bescherming van bomen is vastgelegd. Deze verordening is vooral van belang bij de aanvraag van vergunningen voor het kappen, zowel door particulieren als door de gemeente zelf bij (her)inrichtingsplannen.

4. Bomenkapitaal anno 2013

In dit hoofdstuk wordt het bomenbestand van Lisse anno 2013 beschreven. De situatie van 2013 is het vertrekpunt of de nulsituatie van het in te zetten beleid.

Lisse heeft een gemeentelijk bomenbestand met meer dan 11.000 geregistreerde individuele bomen. De gemeente heeft op dit moment 0,5 boom per inwoner in eigendom. Daarnaast bevindt zich binnen de gemeentegrenzen nog een veelvoud aan niet-geregistreerde bomen.

Er is voldoende groen aanwezig om Lisse als groene gemeente te kunnen beleven. De aanwezigheid van groen dat eigendom is van particulieren en woningcorporaties en de nabijheid van het groene buitengebied spelen hierbij een belangrijke rol.

4.1 Statusindeling van het bomenbestand

De bomen in Lisse kunnen worden ingedeeld in een aantal statuscategorieën:

Waardevol

In het gemeentelijke beheersysteem zijn 422 bomen als waardevol aangemerkt. Van deze bomen zijn 141 stuks in eigendom van de gemeente. De overige bomen zijn in bezit van particulieren (220 stuks), publiekrechtelijke organisaties (58 stuks) en de provincie (3 stuks). Deze bomen vormen 3,5 procent van het bomenbestand.

In 2005 is een lijst met 440 waardevolle en monumentale bomen in de gemeente Lisse vastgesteld en gepubliceerd. Deze lijst zal geactualiseerd worden.

Structuurbomen

In de gemeente Lisse zijn aan de hand van de Groenatlas groenstructuren aangewezen. In het gemeentelijke beheerbestand zijn de bomen in die groenstructuren nog niet aangemerkt als structuurbomen. De structuurbomen zijn vooral te vinden langs de doorgaande wegen en strategische kruisingen. Ook particuliere bomen kunnen in de Groenatlas zijn aangewezen als onderdeel van een groenstructuur en zullen ook als zodanig behandeld worden, tot gemeentelijke bomen deze functie kunnen overnemen.

Functionele bomen

De overige bomen in het gemeentelijke bestand zijn functionele bomen. Deze zijn bijna overal binnen de gemeente terug te vinden. Particuliere bomen die geen onderdeel zijn van een structuur, en die niet zijn aangemerkt als waardevol, vallen buiten het aandachtsveld van het gemeentelijk bomenbeleid.

Waardevol Particulier
(Heereweg)

Waardevolle Gedenkboom
(Veldhorststraat)

Structuurbomen
(Heereweg)

Structuurbomen
(Jan Steenstraat)

Functionele bomen
(Centaarstraat)

Functionele bomen
(Narcissenstraat)

Figuur 4.1: Impressies statusindeling bomen

4.2 Samenstelling van het bomenbestand

De huidige situatie van het bomenbestand wordt *hieronder* verder uitgewerkt.

In *Bijlage 2* zijn tabellen opgenomen met meer gedetailleerde informatie over het bomenbestand van Lisse.

Boomsoorten

Het huidige bomenbestand is niet divers. De 10 meest voorkomende boomsoorten vormen gezamenlijk meer dan de helft van het totale bomenbestand. Deze soorten zijn onder andere gewone es, gewone esdoorn, zomereik en sierpeer.

In de jaren na 2000 is er weinig aan de diversiteit veranderd. Recent aangeplante boomsoorten zijn zomereik, gewone es, schietwilg, zwarte els en sierpeer.

Leeftijd

De diversiteit in leeftijd is beperkt. Er is geen evenwichtige leeftijdsopbouw, veel bomen zijn in dezelfde periode aangeplant en verkeren daardoor in dezelfde levensfase. Naar verwachting zullen deze bomen rond dezelfde tijd aan vervanging toe zijn.

De gemiddelde leeftijd van de bomen in Lisse bedraagt 27 jaar. De meeste bomen dateren uit de periode 1970 - 2000. In de jaren daarna zijn relatief weinig bomen aangeplant. De bomen ouder dan 50 jaar vormen 6 procent van het totale bomenbestand. Echt oude bomen zijn binnen de gemeentegrenzen nauwelijks te vinden. Het percentage bomen dat is aangeplant vóór 1940 bedraagt minder dan 0,5 procent.

Standplaats

Een groot deel van de bomen in Lisse staat in beplanting of gras. Ruim 10 procent van de bomen staat in verharding. Van de recent aangeplante bomen (na 2000) krijgen steeds meer een standplaats in de verharding. Deze bomen kunnen nooit hun ideale eindbeeld bereiken.

Vaak zijn het bomen die gemakkelijk in de verdrukking kunnen komen doordat allerlei zaken in de directe omgeving ook een claim op de beschikbare boven- en ondergrondse ruimte leggen.

Beheer, onderhoudsstaat en kwaliteit

Bij 35,5 procent van het bomenbestand is sprake van achterstallig onderhoud. De onderhoudsstaat van ruim 10 procent van de bomen is verwaarloosd te noemen. Bij bijna de helft van de bomen is het boombeeld dus achterstallig of verwaarloosd.

Bij het grootste deel van de bomen is geen *ernstige* conditievermindering geconstateerd. Een deel van de bomen heeft te maken met ziekten en plagen, waaronder de kastanjabloedingsziekte.

4.3 Structuur binnen het bomenbestand

Lisse heeft een groenstructuur, die is vastgelegd in de 'Groenatlas Lisse 2008-2017'. Op veel plaatsen zijn bomen de meest prominente dragers van de groenstructuur. Ze vormen een uitgebreid netwerk van punten, lijnen en vlakken. In het centrum van Lisse bestaat de groenstructuur voor het grootste deel uit bomen.

De historische groenstructuur is af te lezen aan de monumentale bomen langs de oude uitvalswegen van Lisse. In het bebouwde gebied van Lisse is anno 2007 sprake van een versnipperde groenstructuur. De groenstructuur is niet helder, doorgaand en herkenbaar. Ook op de overgang naar het buitengebied ontbreken doorlopende structuren.

Het bomenbestand in Lisse is nog niet in lijn met de visie en doelstellingen zoals geformuleerd in dit Bomenbeleidsplan en in andere documenten.

4.4 Bomen van derden

Voor het groene karakter van de (publieke) buitenruimte zijn ook bepaalde bomen van derden belangrijk en verdienen deze de aandacht van de gemeente. Binnen de gemeentegrenzen van Lisse bevinden zich veel bomen waarvan de gemeente niet de eigenaar of beheerder is. Dit zijn onder meer bomen die in bezit zijn van particulieren, de provincie en woningbouwverenigingen.

Een klein deel van het totale bomenbestand is aangemerkt als waardevol of monumentaal. Veel van deze waardevolle bomen zijn in bezit van derden. Ook kunnen bomen die in de Groenatlas zijn vastgelegd als onderdeel van een groenstructuur eigendom zijn van derden. Door als gemeente deze waardevolle bomen goed in beeld te hebben en te houden, kan ook hier voldoende aandacht aan worden besteed.

5. Ontwerp en inrichting

Het is van belang om bomen te allen tijde mee te nemen in de planning van ontwerp en inrichting, zodat het uiteindelijke beeld van de bomen in de inrichting ook naar wens is en blijft.

Het bomenbestand van Lisse is onder te verdelen naar statuscategorie. Lisse stelt vast hoeveel bomen zij in verhouding in elke categorie wil hebben. Het uitgangspunt is verhoudingsgewijs eenzelfde aantal bomen per statuscategorie in de nabije toekomst als dat er nu, in 2014, is vastgesteld. Elke 3 jaar wordt gemeten of het bomenbestand hieraan voldoet, en kan de verhouding tussen de categorieën worden bijgesteld. Er wordt uitgegaan van minimaal 0,5 boom per inwoner.

5.1 Boom en groeiplaats

De toegepaste boomsoorten in de structuur dienen te zijn afgestemd op de beschikbare boven- en ondergrondse groeiruimte. Dit voorkomt problemen met kabels en leidingen, bestratingsopdruk, en met woningen (funderingen, gevels).

Bij het ontwerp van de inrichting moeten de geambieerde status, het gewenste eindbeeld en de omlooptijd van de te planten boom al duidelijk zijn, zodat de groeiplaats daar ook op kan worden ingericht. Bij de keuze van de boomsoort ligt de voorkeur bij een op de groeiplaats afgestemde duurzame soort.

Binnen de statuscategorieën is geen ruimte voor compromissen. Als op een bepaalde plek een boom met een bepaalde status moet komen, dient deze boom ook te voldoen aan de aan die status gerelateerde criteria van omlooptijd, beeldkwaliteit en gewenst eindbeeld.

Bij de inrichting van de openbare ruimte met bomen wordt aansluiting gezocht met het Handboek Bomen | KBB© van het Norminstituut Bomen.

Lisse streeft naar een kleurrijk bomenkapitaal, wat onder meer tot uitdrukking komt in voldoende variatie op het gebied van boomsoorten, groottes en leeftijden, binnen de statuscategorieën.

Waardevol

Voor waardevolle bomen wordt een omlooptijd van 120 jaar geambieerd, waarmee bij ontwerp en inrichting rekening gehouden moet worden, volgens het Handboek Bomen | KBB©. Hierbij zijn de bovengrondse en ondergrondse ruimteclaims van belang. Waardevolle bomen dienen een kwalitatief goed boombeeld te hebben.

Structuurbomen

Om structuren van lijnen en vlakken effectief te behouden, dienen de bestaande structuren ook in de toekomst nog duurzaam te kunnen voortbestaan, en dienen nieuwe structuren op eenzelfde duurzame wijze opgebouwd te worden. Voor structuurbomen is de ambitie een omlooptijd van 80 jaar. De structuur als geheel dient er kwalitatief goed uit te zien, waarbij de afzonderlijke bomen in beeld van elkaar kunnen verschillen.

Functionele bomen

Voor aankleding van wijken, recreatiegebieden en algemeen openbaar groen geldt dat de aanwezige bomen functioneel dienen te zijn. De kwaliteit dient aanvaardbaar te zijn. Deze bomen hebben in principe een omlooptijd van 30 jaar.

5.2 Integrale aanpak

Bij alle ontwikkelingen in de openbare ruimte dienen bomen als vanzelfsprekend meegenomen te worden in het ontwerp, de planning en de financiering. Dit geldt zowel voor bestaande structuren als ook bij nieuwe projecten. Ook bij rioolvervanging dienen bomen een onderdeel van de planning te vormen.

Om in de toekomst minder klachten over overlast te hebben, dient met de te verwachten ruimteclaim rekening gehouden te worden op het moment dat de bomen worden meegenomen in de planontwikkeling.

Bij een nieuw ontwerp of herinrichtingsplan gaat in principe de kwaliteit van de geplande bomen boven de kwantiteit van de te plaatsen bomen. Wel dient bij de planning altijd rekening gehouden te worden met het vastgestelde aantal bomen per inwoner, en het aantal bomen per statuscategorie. Als binnen het ontwerp niet genoeg ruimte blijkt te zijn, kan in overleg met de gemeente op een andere locatie ruimte gezocht worden om alsnog te voldoen aan de streefhoeveelheden.

Door bomen een integraal onderdeel te maken van de ontwikkelingsstrategie, is het evenwicht tussen het behouden van een groene uitstraling met bomen enerzijds en een moderne ontwikkeling anderzijds gewaarborgd.

5.3 Van ontwerp naar beheer

Kwaliteit van het bomenbestand gaat boven kwantiteit. Bij het aanleggen van een bomenstructuur dient er genoeg ruimte te zijn voor waardevolle bomen. Vervolgens is een sterke, eenduidige structuur leidend. Functionele bomen vormen de opvulling voor zover deze gewenst is.

De soortensamenstelling dient gevarieerd te zijn. Dit ten behoeve van een gevarieerd beeld, als ook voor een betere spreiding van mogelijke ziekten en plagen, die over het algemeen vrij soortspecifiek zijn. Ook het geven van overlast, in de vorm van vallende

vruchten, en honingdauw van bladluizen, dient te worden meegenomen in de overweging bij plaatsing. Een boom met vallende kastanjes wordt op een parkeerterrein anders gewaardeerd dan als solitaire, beeldbepalende boom op een open plek in een park.

Door bij waardevolle bomen te kiezen voor soorten en cultivars die minder gevoelig zijn voor ziekten en plagen, wordt de weg richting duurzaam beheer ingeslagen. Door bij een bomenstructuur voldoende afwisseling van soorten en cultivars te gebruiken, wordt ook hier de gevoeligheid voor ziekten en plagen (door lokale overdracht) flink teruggeschroefd.

Tot slot moet ook bij de planning van functionele bomen rekening gehouden worden met mogelijke ziekten en plagen, en overlast door vruchten en luizen, binnen de omlooptijd van die bomen, aangezien een boom een stuk minder functioneel wordt als deze door ziekte of overlast moeilijker te beheren is.

In het centrum van Lisse is er een doordachte, duurzame bomenstructuur met een goede opbouw, in de nieuwere wijken is er aandacht voor een snelle vergroening.

6. Duurzaam beheer

Onder beheer verstaan wij alles wat te maken heeft met de aanplant, de verzorging en de bescherming van bomen. Het beheer van een bomenbestand is gericht op instandhouding, herstel en ontwikkeling. Om beheerproblemen structureel te voorkomen, zijn bij de ontwikkeling van nieuwe projecten de uitgangspunten zoals uitgewerkt in hoofdstuk 5 leidend. Bij bestaande bomenstructuren is de huidige situatie leidend en spelen het herstel en de instandhouding een grotere rol, om de gewenste verdeling van de bomen over de statuscategorieën te behouden.

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de bescherming van bomen, het onderhoud, de overlast en hoe daarmee om te gaan, en de benodigde organisatie.

6.1 Bescherming van bomen

De bescherming van bomen is primair de taak van de gemeente. Echter, naast de gemeentelijke bomen leveren bomen van derden ook een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving. Deze dienen daarom ook een bepaalde mate van bescherming te genieten. In deze paragraaf zal allereerst worden ingegaan op de interne afwegingen rondom de bescherming van bomen. Dit wordt vervolgens vertaald in een beschermingsbeleid waar alle geregistreerde bomen binnen de gemeente Lisse onder vallen.

Interne afwegingen

Het bomenbeleid in Lisse is gericht op het versterken van een kleurrijk kapitaal, waarbij versterken staat voor het bereiken van een kwalitatief hoogwaardig bomenbestand. Uiteindelijk is niet de hoeveelheid bomen, maar het goed functioneren van het gehele bomenbestand van belang. Goed functionerende bomen vertonen een gezonde groei en veroorzaken nauwelijks overlast. De mate van inspanning om de bomen te beschermen hangt af van de status die een boom heeft.

Waardevolle bomen

Bij waardevolle bomen wordt een maximale inspanning gedaan voor het behoud van de bomen. Er is een hoge investeringsbereidheid. Deze uit zich in activiteiten op het gebied van onderzoek en monitoring, inzet op positieverbetering bij renovatie, en het accepteren van een bepaalde mate van overlast, waar de beheervorm op wordt aangepast.

Structuurbomen

Om een goede structuur te behouden wordt er een behoorlijke inspanning gepleegd op het gebied van onderzoek en monitoring, en het verbeteren van de positie bij renovatie. Bij slechtere bomen wordt een uitstervingsbeleid gehanteerd. Overlast wordt in enige mate geaccepteerd.

Functionele bomen

Deze bomen worden niet koste wat het kost behouden, de inspanning is minimaal. Bij renovatie is de boom vervangbaar, tenzij de prognose erg goed is. Bij overlast is het verwijderen van de bomen en vervangen door andere exemplaren een goede optie.

Het functioneren van een boom wordt in grote mate bepaald door de soortkeuze en de groeiplaats. Deze twee dienen op elkaar te zijn afgestemd. De boven- en ondergrondse groeiruimte moet toereikend zijn om de boom gedurende de beoogde omlooptijd het gewenste eindbeeld te laten bereiken.

Werkzaamheden in de openbare ruimte (zoals nieuwbouw, herprofilering en rioolvervanging) kunnen het voortbestaan van een boom bedreigen. Het is daarom van groot belang dat mogelijke bedreigingen vroegtijdig in beeld zijn en worden omgezet in kansen, zodat er voortvarend stappen richting bescherming en verbetering gezet kunnen worden.

Bij het maken van de afweging voor het al dan niet behouden van een boom bij geplande werkzaamheden, zijn allereerst de gestelde criteria voor de betreffende statuscategorie van belang. Als deze criteria niet voldoende zijn om een knelpunt doorslaggevend op te lossen, gaat de economische afweging een rol spelen.

Er kan, aan de hand van de richtlijnen van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB), een monetaire waarde aan de betreffende boom worden toegekend. Deze waarde kan worden afgezet tegen de waarde van andere onderdelen van de openbare ruimte, en de kosten om de boom te behouden. Hierdoor kunnen beslissingen genomen worden op basis van een heldere, economische afweging.

Bomen met een hogere status (functievervulling) hebben een hogere waarde en zullen dan ook beter beschermd worden tegen mogelijke bedreigingen door werkzaamheden.

Als uit de objectieve overwegingen blijkt dat bescherming geen economisch duurzame optie is, dient vervanging van de boom overwogen te worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de richtlijnen zoals genoemd in hoofdstuk 5. Vervanging gebeurt bij voorkeur binnen de wijk, maar als daar geen geschikte ruimte is, wordt een andere, beter geschikte plek gezocht. Als er geen ruimte voor volwaardige vervanging is, is een geldelijke compensatie de laatste optie, waarbij de vastgestelde monetaire waarde datgene is wat gecompenseerd dient te worden.

Hoewel kwaliteit boven kwantiteit gaat, wil de gemeente Lisse voorkomen dat er kaalslag plaatsvindt. Lisse wil dat haar imago als groene gemeente zichtbaar blijft in de vorm van aantallen bomen. Daarom hanteert de gemeente een boomnorm van 0,5 boom per inwoner.

Verdeeld over de statuscategorieën wordt een verhouding waardevol / structuur / functioneel gehanteerd die wordt vastgesteld aan de hand van de nulsituatie bij aanvang van de uitvoering van deze beleidsvisie. Hiervoor dient een inventarisatie plaats te vinden. Afwijken van de vastgestelde verhouding is alleen mogelijk indien dit een positief effect heeft op de kwaliteit. Bij renovatie en herinrichting is het mogelijk dat de status van een boom wordt opgewaardeerd, afwaardering is niet mogelijk.

Vergunningenbeleid

Het nieuwe vergunningenbeleid van Lisse richt zich op de bescherming van behoudenswaardige bomen. Voor het kappen, verplanten, rigoureus snoeien of het op een andere manier in gevaar brengen van het voortbestaan van een waardevolle boom dient een vergunning te worden aangevraagd. Voor functionele bomen en structuurbomen van de gemeente geldt dat toestemming voor kap alleen gegeven wordt indien daar een goede reden voor is. Bij functionele bomen van particulieren is geen toestemming of vergunning voor kap nodig.

Door verlegging van de focus van alle bomen naar enkel de behoudenswaardige bomen, kan met eenzelfde mate van inspanning een veel grotere mate van bescherming van de belangrijke bomen bewerkstelligd worden.

De behoudenswaardige bomen zijn door de indeling in statuscategorieën al inzichtelijk aan het begin van een vergunningsaanvraagtraject. Er hoeft dan ook niet meer getoetst te worden op de toe te wijzen status, maar enkel op de uit die status voortvloeiende criteria voor bescherming.

Waardevolle bomen

Bomen die zijn aangemerkt als monumentaal of op een andere wijze waardevol, worden in hoge mate beschermd. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke als voor de particuliere waardevolle bomen.

Een vergunning voor kap, verplanting, rigoureuze snoei of (andere) levensbedreigende handelingen mag slechts worden afgegeven indien er sprake is van een zwaarwegende maatschappelijke reden. Een verplanting van een waardevolle boom mag plaatsvinden, mits dit geen bedreiging vormt voor het duurzaam behoud van de boom.

Structuurbomen

In de bomenstructuur zoals vastgelegd in de 'Groenatlas 2008 – 2017' weegt het belang van de structuur zwaarder dan het belang van de individuele boom.

Kap, verplanting, rigoureuze snoei of (andere) levensbedreigende handelingen kunnen worden toegestaan indien dit een neutraal of positief effect heeft op de structuur. Hiervoor dienen criteria te worden vastgelegd.

Functionele bomen

Kap, verplanting, rigoureuze snoei of (andere) levensbedreigende handelingen kunnen bij functionele bomen zonder veel bureaucratische en administratieve belemmeringen plaatsvinden. Bij gemeentelijke bomen moet echter wel sprake zijn van een onderbouwde reden om hiertoe over te gaan. Functionele bomen van particulieren zijn vrijgesteld van vergunningaanvraag.

Herplant

Wanneer ergens bomen verdwijnen door kap, dienen deze wel te worden gecompenseerd door herplant op dezelfde locatie of daar dicht in de buurt. Bij deze herplant gelden de voorwaarden zoals gesteld in hoofdstuk 5. In het uiterste geval kan een geldelijke compensatie mogelijk zijn. Deze compensatie moet leiden tot een investering in nieuwe aanplant op een andere locatie binnen de gemeente of kwaliteitsverbetering van bestaande bomen.

6.2 Onderhoud en veiligheid

Onderhoud is gericht op het in stand houden van een veilig bomenbestand. Voor alle (boom)eigenaren in Nederland geldt de zogenaamde 'zorgplicht'. Volgens de wet behoort iedere eigenaar voldoende zorg aan zijn eigendommen te besteden, zodat anderen daarvan geen overmatige overlast of schade ondervinden. Leidt het nalaten van voldoende zorg tot (letsel)schade, dan kan de eigenaar voor deze schade aansprakelijk gehouden worden. Voor boomeigenaren en -beheerders is het dan ook van belang dat ze hun bomen periodiek op veiligheidsaspecten (laten) controleren en dit registreren.

Naar aanleiding van de veiligheidsbeoordeling en aanbevolen maatregelen wordt aan de hand van de status van de bomen een besluit genomen over de te nemen stappen. De mate van investering in onderhoud hangt af van de waarde die gegeven wordt aan de betreffende bomen. Deze waarde hangt samen met de status. De status geeft een investeringsbereidheid mee.

Bomen van derden

Binnen de gemeentegrenzen van Lisse bevinden zich diverse bomen waarvan de gemeente niet de eigenaar of beheerder is. Dit zijn onder meer bomen die in bezit zijn van particulieren, de provincie en woningbouwverenigingen. Deze kunnen ook een belangrijke positieve invloed hebben op het omgevingsbeeld van de openbare ruimte. Beeldbepalende particuliere bomen kunnen op locaties waar het wegontwerp geen ruimte biedt om gemeentelijke bomen op soortgelijke wijze te laten uitgroeien, alsnog een belangrijke bijdrage aan de groene leefomgeving leveren. Dergelijke bomen zijn dan ook van waarde voor de gemeente Lisse. De gemeente kan daarom een bijdrage leveren aan het duurzaam behoud van behoudenswaardige bomen van derden, in de vorm van informatie, inspanning, en/of financiële bijdrage, mede afhankelijk van de statuscategorie die deze bomen meekrijgen. Bomen van derden worden, indien zij aan de criteria voldoen, ingedeeld in de statuscategorieën waardevolle bomen.

6.3 Overlast door bomen

Bij nieuwe aanplant kan op voorhand rekening gehouden worden met mogelijke overlast, en kunnen de boomsoort, eindgrootte en geambieerde status worden aangepast aan de groeiplaats. Deze bronaanpak staat verder beschreven in hoofdstuk 5.

Bij het huidige bomenbestand is in het verleden lang niet altijd rekening gehouden met mogelijke overlast, en dient er weloverwogen ingegrepen te worden. Het gaat daarbij om symptoombestrijding, waarbij de veiligheid het belangrijkste criterium is. Zo kan er bij zware overlast door ophoping van gevallen bladeren of gevallen zaden of vruchten een extra inspanning gedaan worden om dit tijdig op te ruimen. Bij allergieproblemen veroorzaakt door de eikenprocessierups geeft vooral het gezondheidsaspect de doorslag. Hier biedt de 'Leidraad beheersing eikenprocessierups 2013' van het RIVM handvatten.

Bij problemen met schades, bestratingsopdruk of takken tegen een gevel, dient er doelgericht te worden ingegrepen. Bij problemen met luizen (honingdauw), vogeluitwerpselen of pollen zal in de meeste gevallen niet worden ingegrepen. Slechts als deze overlast leidt tot grote maatschappelijke onrust waarbij er sprake is van een groot algemeen belang, kan overwogen worden toch in te grijpen. Vaak zal dit leiden tot verwijdering van de boom, omdat andere maatregelen geen effect hebben.

In alle gevallen geeft de economische verantwoording de doorslag. Hierbij wordt aan de hand van de waarde van de boom, afgeleid van de status, een afweging gemaakt over de investeringsbereidheid. Effectief betekent dit dat er bij monumentale en waardevolle bomen, en bij structuurbomen, eerder en vaker een behoudende maatregel wordt doorgevoerd. Bij functionele bomen wordt er eerder voor gekozen om de huidige boom niet te behouden, maar deze te verwijderen en eventueel te vervangen door een beter in de situatie passende boom.

6.4 Organisatie

De gemeente Lisse wil haar groene karakter bewaren, beschermen en verbeteren, zonder daarbij te moeten inleveren op het gebied van ontwikkeling en vernieuwing. Om dit te bewerkstelligen zijn de *volgende* organisatiedoelen gesteld:

Inzicht

De gemeente Lisse wil haar bomenbestand goed in beeld hebben. Niet alleen de kwantiteit, maar ook de kwaliteit van de bomen is inzichtelijk. Lisse kent de huidige staat van het bomenbestand, en weet ook naar welk niveau zij haar bomenbestand in de toekomst wil brengen. Op basis van deze kennis kan de gemeente beheerafwegingen maken en onderbouwen.

Financieel verantwoord

Het beschikbare budget wordt op een spaarzame en doordachte wijze benut. Bij het maken van beheerafwegingen wordt de investeringsbereidheid afgestemd op het ambitieniveau. Investeringsen worden alleen gedaan indien ze economisch verantwoord zijn.

Uniformiteit

Er wordt gestreefd naar een consistent, doelmatig en efficiënt beheer. De afzonderlijke gebiedsteams hanteren een uniforme werkwijze. Verantwoordelijkheden en werkprocessen zijn helder. Processen verlopen over de gehele breedte van de organisatie op een vergelijkbare wijze. Ook aan de ambitieniveaus en de communicatie wordt op uniforme wijze invulling gegeven.

Consistentie

Het beheer van de bomen in Lisse is eenduidig, gericht op eindbeelden. Alle beheermaatregelen zijn logische stappen om tot het beoogde eindbeeld te komen. De beoogde eindbeelden zijn realistisch. Beheermaatregelen zijn niet tegenstrijdig.

Doelmatigheid

Het bomenbeheer kenmerkt zich door doelmatigheid. Een doelmatig beheer is alleen mogelijk indien de juiste boom op de juiste plaats staat. Beheermaatregelen zijn logische en effectieve acties in het bereiken dan wel in stand houden van het beoogde eindbeeld. Het creëren van goede uitgangssituaties is leidend, symptoombestrijding is slechts gewenst daar waar het huidige waardevolle bomenbestand gehandhaafd dient te blijven.

Efficiëntie

Het gemeentelijk bomenbeheer is gekoppeld aan budgetten. Aangezien financiële middelen maar eenmaal kunnen worden uitgegeven, is een zorgvuldige omgang met het beschikbare budget noodzakelijk. Een planmatig beheer voorkomt verspilling en hoge kosten, koppelt werkgangen en benut schaalvoordelen. Een kostenbesparing creëert financiële ruimte. Deze ruimte wordt omgezet in een kwaliteitsverbetering van het bomenbestand.

Communicatie

In de organisatie van het beheer zijn een helder communicatieproces en een daarbij passende uniforme werkwijze essentieel voor het succesvol beheren en onderhouden van het bomenbestand. Het geheel is zo ingericht dat er een duidelijke taakverdeling is en dat beslissingen niet door één persoon genomen en vervolgens ook uitgevoerd worden. De organisatie kent een heldere rolverdeling, met een eenduidige communicatiestructuur.

7. Uitvoeringsprogramma

7.1 Doelstellingen

In dit document is een tweeledige doelstelling geformuleerd, die is uitgewerkt in subdoelstellingen:

Behoudenswaardige bomen dienen beschermd te worden.

- *Gedifferentieerde boombescherming*
Alle bomen worden ingedeeld naar statuscategorie met bijbehorende criteria. Belangrijke en waardevolle bomen worden beschermd, bomenstructuren versterkt en waar nodig verbeterd.
- *Waardebesef van bomen*
Naast de waardering die burgers hebben voor de bomen in hun omgeving, dient er vanuit planontwikkelaars en besluitvormers voldoende besef te zijn van de waarde die bomen in de bebouwde omgeving vertegenwoordigen.

Het kwaliteitsniveau van het bomenbestand dient verhoogd te worden en voldoende ruimte te bieden om gewenste wijzigingen in het bomenbestand te kunnen realiseren.

- *Ruimte voor vernieuwing*
Vernieuwing en ontwikkeling van een deel van het bomenbestand biedt ruimte voor een groter, sterker kapitaal. Bomen worden op de juiste plaats geplant, en probleembomen kunnen weloverwogen verwijderd en eventueel vervangen worden.
- *Planmatig, efficiënt beheer*
De vereenvoudiging van het operationeel beheer door een planmatige aanpak biedt ruimte om op andere onderdelen juist meer inspanning te leveren.

Het bomenbestand anno 2013 is nog niet op het kwaliteitsniveau dat de gemeente Lisse voor ogen heeft. Om de gestelde doelen te bereiken, dienen er een aantal stappen gezet te worden. Deze worden nader uitgewerkt in de *volgende* paragraaf. Alleen wanneer deze genoemde stappen zijn doorlopen is het mogelijk een degelijk en onderbouwd meerjaren-beheerplan op te stellen.

7.2 Optimalisatie van het beheerproces

Planmatig, efficiënt beheer

Inhaalslag

Er dient een inhaalslag gemaakt te worden op het gebied van beheer en onderhoud. Om het kwalitatief hoogwaardige bomenbestand te realiseren is naast het reguliere beheer een extra inspanning nodig, waarvoor budget aangewezen dient te worden.

Op dit moment worden waardevolle en monumentale bomen al wel in beeld gebracht en vastgelegd. Ditzelfde dient te gebeuren voor de structuurbomen. Door deze goed in kaart te brengen en in te voeren in het beheersysteem, kan de gedifferentieerde boombescherming doelmatig worden doorgevoerd in het reguliere beheer.

Bomenbeheercyclus

Het beheer dient planmatig opgezet te worden, met een meerjarige bomenbeheercyclus, inclusief een goede, eenduidige registratie. Hiermee wordt inzicht verkregen in het actuele bomenbestand, waarbij de verdeling van de bomen over de statuscategorieën gemonitord wordt. Ook leidt dit tot een kostenbesparing doordat de planning gestructureerd en begrootbaar blijft. De monitoring en de daaruit volgende maatregelen kunnen gelijkmatig over de jaren verdeeld worden, waardoor grote pieken en dalen uitblijven.

Documenten

Voor de verdere uitwerking van de verschillende onderdelen dienen diverse documenten opgesteld, aangescherpt dan wel geactualiseerd te worden. Deze worden *hierna* behandeld.

Gedifferentieerde boombescherming

Criteria per statuscategorie

Om op diverse momenten in het gehele beheerproces te kunnen toetsen, dienen er allereerst scherpe criteria ten aanzien van de 3 gestelde statuscategorieën geformuleerd te worden. De basis voor deze criteria is al gelegd in de Groenatlas Lisse 2008 – 2017 en kan van daaruit verder uitgewerkt worden tot concrete, toetsbare criteria. In volgende versies van de Groenatlas worden deze criteria meegenomen en opnieuw vastgesteld.

Op basis van de criteria dient een inventarisatie gemaakt te worden van het bomenbestand anno 2014, zodat vastgesteld kan worden hoeveel bomen er van elke statuscategorie zijn en dienen te zijn, in aantallen en percentages, en wat het huidige kwaliteitsniveau van deze bomen is. Deze inventarisatie wordt uiteindelijk een onderdeel van de bomenbeheercyclus, en is een instrument om de verdeling van de bomen over de 3 statuscategorieën te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Lijst van waardevolle en monumentale bomen

Naar aanleiding van de inventarisatie kan de lijst van waardevolle en monumentale bomen geactualiseerd worden en opnieuw worden vastgesteld. Daarbij wordt ook duidelijk wat dit betekent voor de investering door gemeente en particulieren voor beheer en onderhoud aan deze bomen. De lijst van waardevolle bomen dient vervolgens elke 3 jaar opnieuw te worden bijgewerkt en vastgesteld, en vervolgens gecommuniceerd met alle belanghebbenden.

Bomenverordening

De criteria voor de 3 statuscategorieën dienen tevens als fundament voor een nieuwe, scherper geformuleerde bomenverordening en beleidsregels, die voor alle belanghebbenden helder en eenduidig geformuleerd zijn. Door de duidelijke indeling in categorieën en de verdeling naar gemeentelijke en particuliere bomen, kan snel onderscheiden worden welke regels gelden voor een specifieke boom, en aan welke voorwaarden voldaan moet worden om een vergunning te verlenen voor het kappen, met inachtneming van de richtlijnen voor verplanting, herplant, of in het uiterste geval een geldelijke compensatie.

Zo kan een functionele boom in bezit van een burger zonder verdere administratieve lasten gekapt worden, terwijl een zeer zware argumentatie en bewijslast nodig zijn om een waardevolle boom te kappen, waarbij vervanging direct gewaarborgd is.

Waardebesef van bomen

Boomnorm

Uit de beleidsvisie wordt een boomnorm gedestilleerd, die gebruikt wordt om de juiste besluitvorming rondom bomen overal binnen de organisatie en naar buiten toe te implementeren en communiceren. In deze boomnorm staan praktische richtlijnen die bijgesteld kunnen worden aan de hand van de actuele stand van zaken. Deze nieuwe boomnorm vraagt ook om een aanpassing van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR).

Communicatieplan

Er dient een duidelijk communicatieplan te zijn waarin de mate van communiceren en de wijze waarop, naar alle belanghebbenden, goed is vastgelegd. Door een eenduidige communicatie worden diverse vragen, klachten en meldingen vermeden, blijven bestuurders en burgers geïnformeerd en is het verhaal helder en eenduidig. Dit levert uiteindelijk een efficiëntieslag doordat een verhaal maar één keer verteld hoeft te worden en veel vragen achterwege kunnen blijven.

Onderdeel hiervan is het opstellen van een verkorte, eenvoudig leesbare versie van dit Bomenbeleidsplan, zodat alle geïnteresseerden geïnformeerd kunnen worden over het bomenbeleid van de gemeente Lisse. Ook de lijst van waardevolle bomen en de vastgestelde groenstructuren met criteria waarop deze gebaseerd zijn, dienen op eenduidige wijze naar alle belanghebbenden gecommuniceerd te worden, evenals een nieuwe bomenverordening.

Een verandering in de insteek van boombescherming vraagt meestal om een cultuurverandering. Dit is een proces dat niet van vandaag op morgen geregeld is, en waarbij goede communicatie van groot belang is.

Ruimte voor vernieuwing

Ruimte nu en later

Dat wat waardevol is, wordt beschermd en het kwaliteitsniveau wordt verhoogd. Daar waar nodig biedt de gedifferentieerde bescherming ruimte voor wijzigingen. Als er op dit moment niet voldoende ruimte is voor die gewenste wijzigingen, blijft daar een aandachtspunt liggen tot de ruimte er (door andere ontwikkelingen of zienswijzen) wel komt.

Handboek Bomen | KBB© 2014

(Her)ontwerp en inrichting gebeuren aan de hand van vastgestelde criteria waaraan de ruimte voor bomen moet voldoen. Er is een Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), gekoppeld aan de Beleidsvisie Openbare ruimte Lisse (BOL, 2010), opgesteld om een kwaliteitsslag te maken in de openbare ruimte van Lisse. Het document maakt gebruik van een indeling van de openbare ruimte op basis van functie, uiterlijk en gebruik. In het document worden richtlijnen voor inrichting (o.a. materiaalgebruik) geformuleerd.

In nieuwe documenten en instrumenten waarin diverse criteria op het gebied van beheer en planten van bomen, en groeiplaatsverbetering nodig zijn, verwijst de gemeente Lisse naar het Handboek Bomen | KBB© 2014. Daarmee wordt het HIOR uiteindelijk vervangen.

7.3 Tijdspad

Na vaststelling van het Bomenbeleidsplan dienen allereerst de criteria voor de 3 statuscategorieën helder en scherp geformuleerd en vastgesteld te worden. Daarnaast moeten de vastgestelde groenstructuren uit de 'Groenatlas 2008 – 2017' worden doorgevoerd in het gemeentelijke beheersysteem.

Vervolgens kan er met het bijgewerkte beheersysteem en op basis van de vastgestelde criteria gestart worden met inventarisatie van het huidige bomenbestand. Dit vormt een onderdeel van de in 2014 te starten bomenbeheercyclus. Op basis van deze inventarisatie kan de lijst van waardevolle bomen geactualiseerd worden en kan de achterstand in het beheer weggewerkt worden.

Aan de hand van de vastgestelde criteria per statuscategorie kan de bomenverordening geactualiseerd en vervolgens vastgesteld worden.

In 2014 dient er voor de communicatie rondom bomen richting de diverse belanghebbenden een communicatieplan opgesteld te worden. Dit plan kan vervolgens direct gebruikt worden om een verkorte versie van dit Bomenbeleidsplan, de nieuw vastgestelde waardevolle bomenlijst, de particuliere structuurbomen en de vernieuwde bomenverordening op een correcte wijze onder de aandacht te brengen.

Tot slot vormen dit Bomenbeleidsplan, de vastgestelde criteria per statuscategorie en het Handboek Bomen | KBB© 2014 de basis voor een nog op te stellen compacte boomnorm.

Nadat deze stappen doorlopen zijn, is er inzicht in de actuele stand van zaken van het bomenbestand, en worden alle betrokkenen accuraat geïnformeerd hierover. De discrepanties tussen de dan actuele situatie en de ambities zoals uitgesproken in dit beleidsplan kunnen dan worden opgenomen in een nieuw meerjaren-beheerplan.

7.4 Tot slot

De gemeente Lisse streeft met deze bomenbeleidsvisie naar een versterking van haar kleurrijke (bomen)kapitaal. Zij zal de aanwezige waardevolle bomen behouden en versterken, en ruimte bieden voor vernieuwing. Daarmee creëert Lisse een leefbare omgeving waar mensen een positief welbevinden ervaren.

Deze visie zal niet direct zijn gerealiseerd, maar zal een doorlopend proces zijn waarbij er ook op de lange termijn voldoende aandacht en ruimte is voor de kwaliteit van het bomenkapitaal.

BIJLAGEN

- Bijlage 1** Relevante beleidsstukken
- Bijlage 2** Bomenbestand Lisse in percentages

Bijlage 1 Relevante beleidsstukken

Hieronder wordt per beleidsstuk een samenvatting gegeven van de voor dit bomenbeleidsplan relevante onderdelen, en wordt aangegeven wat de relatie is met dit plan.

Toekomstvisie Lisse 2020 (2009)

In dit stuk is de meest recente visie van de gemeente Lisse op allerlei gemeentelijke aandachtspunten te vinden. Met het document wil men antwoord geven op de vraag waar Lisse staat en waar zij naartoe wil in de komende 10 jaar. Onder de visie vallen de Nota Economie & Toerisme en de Nota Sfeergebieden Lisse. Het bomenbeleidsplan sluit hierop aan.

Lisse is met recht het Centrum van de Bollenstreek. De openbare ruimte is eenduidig hoogwaardig ingericht, evenals de groenbegeleiding van wegen en straten.

De visie is om met respect om te gaan met natuur, en ook ruimte voor vernieuwing te creëren. Het lommerrijke dorpse karakter dient te worden bewaard. Knelpunt is dat de landschappelijke kwaliteit en belevingswaarde voortdurend onder druk staan.

Er is behoefte aan natuurbeleving als vrijetijdsbesteding dicht bij huis. Groen en natuur moeten bereikbaar zijn.

Groenatlas Lisse 2008-2017 (2007)

In de Groenatlas Lisse 2008-2017 wordt de hoofdgroenstructuur van Lisse benoemd, om inzicht te geven in de groenstructuren en de wijze waarop deze verder moeten worden versterkt. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de primaire en de secundaire hoofdgroenstructuur. De primaire hoofdgroenstructuur bepaalt de groenstructuur voor heel Lisse, de secundaire hoofdgroenstructuur bepaalt de groenstructuur op wijkniveau. Bomen worden benoemd als de drager van de hoofdgroenstructuur van Lisse. Ze zijn 'een belangrijk element voor het duurzaam behouden en ontwikkelen van een herkenbare hoofdgroenstructuur voor Lisse'.

Uitgaande van de bestaande groenstructuren en kwaliteiten worden deelvisies en specifieke uitgangspunten geformuleerd om de structuren en kwaliteiten te behouden en/of te verbeteren. Het document bevat weinig bruikbare beleidsformuleringen.

Wel wordt in de Groenatlas een onderverdeling in statuscategoriën gemaakt. Deze categoriën wijken af van de in dit Bomenbeleidsplan gehanteerde categoriën.

Wel kunnen de benoemde groenstructuren met hun prioritering gehanteerd blijven bij de uitwerking richting ontwerp en beheer.

Beleidsvisie Openbare ruimte Lisse (BOL, 2010)

De Beleidsvisie is opgesteld om een kwaliteitsslag te maken in de openbare ruimte van Lisse. Het document maakt gebruik van een indeling van de openbare ruimte op basis van functie, uiterlijk en gebruik. In de Beleidsvisie worden meetbare normniveaus op basis van beeldkwaliteit gehanteerd. De beeldkwaliteit van verreweg de meeste bomen is als 'hoog' beoordeeld.

De Beleidsvisie vormt onder meer een beslissings-, sturings- en communicatiemiddel voor de interne organisatie. Op basis van ambitieniveau is er een drietal scenario's uitgewerkt, die voorzien zijn van een kostenoverzicht.

In de BOL wordt een visie gepresenteerd voor de gehele openbare ruimte, waarbij de bomen slechts een klein onderdeel zijn. In dit Bomenbeleidsplan wordt de visie vanuit de BOL voor de bomen verder uitgewerkt.

Op basis van de beleidsvisie kunnen bepaalde keuzes onderbouwd worden. De Beleidsvisie is gekoppeld aan een Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), waarin richtlijnen voor inrichting (onder andere materiaalgebruik) worden geformuleerd.

Groenbeheerplan 2011-2015 (2011)

Het Groenbeheerplan is een uitwerking van de Beleidsvisie Openbare ruimte Lisse (BOL). In het document worden de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van het gemeentelijke groen beschreven. Het plan heeft weinig raakvlak met de Groenatlas.

De aantallen en oppervlakten van de verschillende beheergroepen binnen het gemeentelijke groen zijn in het beheerplan in kaart gebracht. Vervolgens worden de huidige en gewenste beeldkwaliteit van de beheergroepen omschreven. Ten slotte worden (globale) maatregelen omschreven om de gewenste beeldkwaliteiten te bereiken.

De gedetailleerde maatregelen moeten nog worden uitgewerkt in werkplannen. Voor bomen is gekozen voor een andere categorisering dan in de Beleidsvisie Openbare ruimte Lisse (BOL) wordt omschreven.

Wel biedt het Groenbeheerplan aanknopingspunten voor de gewenste beeldkwaliteit en de daar voor aan te wenden inspanningen. Dit zou in een bomenbeheerplan dat volgt uit dit bomenbeleidsplan verder kunnen worden uitgewerkt.

Landschapsplan provinciale infrastructuur (2007)

In het Landschapsplan provinciale infrastructuur worden streefbeelden geschetst voor de provinciale wegen. Binnen de gemeentegrenzen van Lisse bevindt zich één provinciale weg, de N208. De N208 verbindt Hillegom via Lisse met Sassenheim, en heeft een lengte van 6,7 kilometer. De wens is zo veel mogelijk bomen in de berm toe te passen. Doordat aanplant van bomen niet overal mogelijk is, wordt het stedelijke karakter van de weg deels benadrukt met hagen, afgewisseld met open grasbermen.

Voor het huidige Bomenbeleidsplan zijn verder geen aanknopingspunten van belang.

Nota Sfeer in Lisse (2012)

In de nota, die een bijlage vormt van het bestemmingsplan Centrum 2011, worden sfeerbeelden geschetst van Lisse als woonomgeving. In het kader van Kleurrijk Lisse wil men meer (volwassen) groen, een veilige en rustige omgeving die goed en logisch is ingericht. Lisse is gezellig en sfeervol, en toegankelijk.

In de nota wordt de wens uitgesproken voor specifieke (laan)beplanting en het versterken van (historische) lijnen. De wens van een kleurrijk Lisse laat zich vertalen naar het streven naar een sterk een kleurrijk bomenkapitaal.

Wet- en regelgeving

Hieronder wordt per wet c.q. regelgeving een samenvatting gegeven van de voor dit bomenbeleidsplan relevante onderdelen, en wordt aangegeven wat de relatie is met dit plan.

Burgerlijk Wetboek

Het Burgerlijk Wetboek maakt deel uit van het burgerlijk recht. In het wetboek wordt omschreven wat de plichten zijn met betrekking tot de zorgplicht van (grond)eigenaren en beheerders. Tevens omschrijft het boek de rechten en plichten van partijen die een overeenkomst of contract zijn aangegaan. Het Burgerlijk Wetboek heeft onder meer invloed op de omgang met veiligheidsrisico's bij bomen en op de uitvoering van uitbestede werkzaamheden aan bomen door aannemers.

Vooraf de zorgplicht voor bomen is een relevant onderdeel, en vormt een belangrijke drijfveer voor een goed bomenbeheer.

Boswet

De Boswet heeft tot doel om bossen te beschermen. In het kort zegt de Boswet: wat bos is, moet bos blijven. Bos dat wordt gekapt, moet worden herplant. Als dat niet kan op dezelfde plaats, dan elders (compensatie).

Onder de Boswet vallen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen, alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are, dan wel bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat. Ook is de Boswet van toepassing bij het rooien en het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Onder andere particuliere bomen, boomteelten een aantal boomsoorten vormen hierop een uitzondering.

Voor de bebouwde kom van Lisse heeft de Boswet geen invloed. Wel moet er rekening mee gehouden worden bij recreatiegebieden en het Keukenhofbos.

Flora- en faunawet

Bepaalde dier- en plantensoorten zijn beschermd. Dit is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet verplicht iedereen om bij het nemen van beheermaatregelen rekening te houden met alle beschermde soorten die door de maatregel beïnvloed kunnen worden. Om uit te sluiten dat beschermde dieren, hun holen, nesten en eieren en beschermde planten worden verstoord of gedood moet de beheerder weten waar de holen, nesten en rustplaatsen van de beschermde dieren zijn en waar de beschermde planten groeien. Er kan dan omheen gewerkt worden.

De Flora- en faunawet kent een zorgplicht, waarbij wordt gewerkt met gedragscodes.

De Flora- en faunawet heeft geen specifieke invloed binnen dit bomenbeleidsplan, maar is wel te alle tijden een aandachtspunt bij het beheren van bomen en de omgeving ervan.

Gemeentelijke Bomenverordening 2010

In de bomenverordening (2010) heeft de gemeenteraad een regeling opgenomen op grond waarvan het verboden is bepaalde houtopstanden te kappen. De houtopstand zal meestal een boom zijn, maar kan ook een houtwal zijn. Een houtwal is bijvoorbeeld een lint van struiken en bosschages. Heggen of hagen worden niet gezien als houtwal. Solitaire struiken en heesters worden niet gezien als boom omdat er geen stam gevormd wordt.

De bomenverordening heeft als doel het beschermen van waardevolle houtopstanden.

Benoemde waardevolle houtopstanden kunnen niet zomaar gekapt worden, daar is een zwaarwegende reden voor nodig. Daarmee moet dan ook rekening gehouden worden bij nieuwe inrichtingsplannen en het maken van een kwaliteitsslag bij het huidige bomenbestand.

Bijlage 2 Bomenbestand Lisse in percentages

Boomsoorten

In onderstaande tabel is te zien in welke verhouding de 10 meest voorkomende boomsoorten in de gemeente aanwezig zijn. De percentages zijn afgerond per 0,5 procent.

Boomsoort	Percentage
Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	10,5
Gewone esdoorn (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	9,5
Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	8,0
Zwarte els (<i>Alnus glutinosa</i>)	5,5
Schietwilg (<i>Salix alba</i>)	5,0
Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)	4,0
Winterlinde (<i>Tilia cordata</i>)	4,0
Sierpeer (<i>Pyrus calleryana</i>)	3,0
Veldesdoorn (<i>Acer campestre</i>)	2,5
Witte paardenkastanje (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	2,0
	54,0

Leeftijd

In *onderstaande* tabel is te zien in welke perioden de aanplant van de bomen van het huidige bestand heeft plaatsgevonden. Bij een groot deel van de bomen is het plantjaar ingevuld op basis van schatting.

Jaar van aanplant	Percentage
1920 - 1940	0,5
1941 - 1950	2,5
1951 - 1960	3,0
1961 - 1970	4,0
1971 - 1980	26,0
1981 - 1990	29,0
1991 - 2000	21,5
2001 - 2010	10,5
2011 - 2012	< 0,5
Onbekend	2,0
	100

Beheergroep

In *onderstaande* tabel is de verdeling van het bomenbestand over de verschillende beheergroepen weergegeven.

Beheergroep	Percentage
Boom in verharding	13,0
Boom in gras	18,0
Boom in beplanting	41,0
Boom in bosplantsoen	18,0
Knotboom	9,5
Lei- of vormboom	0,5
	100